СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 109. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 5. червня 1943. No. 109. Jersey City, N. J., Saturday, June 5, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Рузвелт Приказує Майнерам Вертатися до Праці в Понеділок

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт видав у четвер сполудня приказ 530,000 страйкуючих майнерів вертатися в понеділок до праці. Пригадує їм президент при тому, що вони працюють при роботі, есенціональній для воєнного зусилля та що вони мають такий самий воєнний обовязок, як їх сини у збройних силах.

Президент каже, що, як тільки майнери вернуться до роботи, спір між майнерами й власниками копалень буде полагоджений за посередництвом Воєнної Ради Праці.

ВНОСЯТЬ У КОНҐРЕСІ НОВИЙ ПРОЄКТ ЗАКОНА ПРО СУСПІЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ВАШИНҐТОН. — Сенатори Вагнер і Морей та конґресмен Динджел внесли в конґресі проєкт суспільного забезпечення, котрий запевняє забезпечення по війні для безробітних, старих і недужих.

Автори називають його „американським пляном Беввериджа", бо він, на взір відомого британського проєкту, забезпечує людину проти нужди від колиски до гробової дошки.

ДЕЙВИС ДОРУЧИВ ПРЕЗИДЕНТОВИ ПИСЬМО СТАЛІНА

ВАШИНҐТОН. — Джосеф Е. Дейвис, спеціяльний висланник президента Рузвелта до Москви, прибув уже сюди й доручив президентови Рузвелтови відповідь премієра Сталіна на тайне письмо президента. З Білого Дому не подано про письмо ніякої офіціяльної заяви, але газети подають з „поінформованих жерел" вістку, що письмо може стати основою для скликання конференції в справі воєнної стратеґії.

ЗАПИТУЮТЬ БЕНЕША.

В „Міннеаполіс Сондей Трибюн" з 23. травня є допис з Ню Праґ, Міннесота, де подавляючу більшість населення становлять чехи. В дописі згадується, що деякі американці чеського походження таке питають: „На якому то праві Бенеш опирає те, що поставив себе на чоло уряду. Він зрезиґнував і лишив край його власній судьбі. Гаха є президентом Чехословаччини. Навіть сам Бенеш заапелював до чехів, щоби попирали Гаху". На те відповідають прихильники Бенеша, що покинув край, щоби ратувати своє життя і працювати за границею над відбудовою держави.

ГРОЗЯТЬ ПОКЛИКУВАННЯМ МАЙНЕРІВ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

НЕШВИЛ (Тенесі). — Ґубернатор Купер поробив заходи, аби покликати до військової служби страйкуючих майнерів вугля, котрих покликання до війська відложено задля їх праці при копанню вугля.

Про подібні кроки доносять зо стейту Алабама, котрого ґубернатор Спаркс видав приказ до майнерів: „Працюй або воюй!"

ЮНІї ЗА СУБСИДІЇ ДЛЯ ВДЕРЖАННЯ ЦІН

ВАШИНҐТОН. — Представники Американської Федерації Праці й Конґресу Промислових Орґанізацій віднеслися до президента Рузвелта зо закликом за визначення двох біліонів долярів на субсидії для вдержання цін товарів на висоті, на якій вони находилися 15. травня 1942. року.

УНІЯ ПОЛЬСЬКА В СПРАВІ СХІДНИХ ГРАНИЦЬ ПОЛЬЩІ.

Головний уряд Польської Унії в Злучених Державах, що має до 50,000 членів, ухвалив резолюцію, якою звертається до президента Рузвелта, американського конґресу та американського уряду з проханням „заняти справедливе становище" і „згідно з Атлянтійським Чартером" не допустити до того, щоби „Польща була покривджена". Значить: признати їй надалі на сході давні границі. З такою самою просьбою звертається резолюція і до американської преси та до радіових коментаторів.

ПОПОВНИВ САМОГУБСТВО, ЩОБ ДОПОМОГТИ ЖИДАМ

В Лондоні поповнив самогубство С. Зиґельбойм, член Польської Народової Ради, себто польського сойму на виганню. В листі до польського президента Рачкевіча він подав, що його життя належить до жидів у Польщі. Не маючи змоги облекшити їхнє траґічне положення поповняє самогубство, щоб таким способом звернути увагу польського уряду, людскости та урядів і народів Аліянтських держав на жидівську траґедію. Каже, що всі вони досі мало зробили, щоб ту траґедію облекшити. Через те всі вони стали свого роду співвинниками тих злочинів, яких допускаються націсти над жидами.

Можемо Вдарити з Атту на Японію, Запевняє Стимсон

Секретар маринарки, Генрі Стимсон, заявив підчас пресової конференції, що американська перемога над японцями на острові Атту має особливо велике значення з цього боку, що тепер американські збройні сили осіли в такому місці, звідки вже можна вдаряти в саму Японію. Секретар додав, що проте ще віддаль далека, бо з Атту до Токіо є до 2,000 миль. Те саме, що сказав Стимсон, було потверджене теж військовими знавцями, що є того переконання, що Атту буде перемінене на сильну американську базу, з якої начнеться властива офензива, звернена проти Японії.

Є ВЖЕ СПРАВЖНЄ ФРАНЦУЗЬКЕ ОБЄДНАННЯ

В Альжірі, в Північній Африці, створено Французький Комітет Національного Визволення, що є властиво урядом Французької Імперії. В президентурі цього Комітету будуть черґуватись ґен. Жирод і ґен. де Ґоль. В склад Комітету входять ще такі особи: ґен. Жорж Катру і ґен. Альфонс-Жозеф Жорж, та Рене Масілі, Жан Мене і Андре Філіп. Як бачимо, нема тут таких визначних досі осіб, як ґен. Шарль Ноґе і Марсел Пейрутон. Значить, що до згоди прийшло по великих уступках, зроблених ґен. де Голеви. Комітет зараз оголосив війну Японії та боротьбу з державами „Осі", поки Франція та інші аліянтські краї не будуть визволені. Комітет має істнувати найдалі до цього часу, поки ціла Франція не буде вільною.

ЩЕ ДЕЩО З КАЦАПСЬКОЇ НЕГРАМОТНОСТИ І НІКЧЕМНОСТИ.

Філядельфійська кацапська „Правда", що то спала віками, а тепер взялась „соєдиняти карпатороссов" з Росією, чи там Советами, виписує ось що з нагоди розвязання Третього Інтернаціоналу:

„І так, німці своєю посилкою Леніна до Росії, самі сплели собі тяжку нагайку. Днесь всі бачимо і знаємо, що колиб була осталa в Росії царська влада і царська капіталістична система, то там знову появились би всякі Сухомлінові, Троцькі, Терещенки, Петлюри, Севрюки, Коновальці, Коростовці, Грушевські й другі, які саботувалиб в користь гітлерівських бандитів. Нині, нова советська Русь воює однодушно, в її середині нема місця для саботажників. Гітлер, на зразок кайзера, післав тайно з Польщі до Советського Союзу двох пропаґандистів жидів, Андрея Елдриха, але їх післанництво скінчилось траґічно, бо їх післанництво скінчилось траґічно, бо їх обидвох розпізнали і розстріляли".

Поминаючи помилки і баламуту з українськими іменами і подіями, що їх завжди повно, бачимо кацапську неграмотність ще й в тому, що газета пише про „Андрея Елдриха", коли вже в цілій Америці знають прізвища ось тих двох польських жидівських соціялістів. Це Альтер і Ерліх.

„ДУЖЕ ПІДОЗРІЛИЙ ПРИЯТЕЛЬ".

Таким є для часопису „Карпатська Русь" американський журналіст — Вилйем Чеймберлин, про якого була недавно згадка в „Свободі" та „Юкрейніен Віклі". Навязуючи до цього, що він сказав про Україну та український нарід, комунізуюча „Карпатська Русь" найгірше лиха на нього, що він згадав у своїй статті, поміщеній в „Ню Лідер", що українці хотілиб мати самостійну українську державу, свобідну від усіх агресорів, та що Чеймберлин признає, що 40-міліоновому українському народови годі цього відмовити. Через те став він „нововідкритим приятелем українського народу", пише ця кацапсько-большевицька газета. Далі пише ще таке, що заходить підозріння, чи Чеймберлин є приятелем українського народу, коли він говорить за 40 міліонів українського народу, бо ті 40 міліонів не хочуть самостійности, а хоче її тільки „горстка самостійників". Говорити про самостійність України, то так, каже ця газета, якби говорити про самостійність Шотляндії чи Валії в Анґлії, або про самостійність деяких американських стейтів. „Такого чоловіка назвали би ненормальним, або зрадником" — що так думав би, пише „Карпатська Русь".

До цього можнаб хіба додати, що щонайменше ненормальним можна назвати такого чоловіка, що робить ось такі порівнання, бо як можна рівнати Анґлію чи Злучені Держави до Советів, що самі визнають „окремі" республики, які можуть кожної хвилини відірватись. Принаймні таке є на папері — в конституції СССР.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

І Дурень і Мудрий Однаково не Знає

Закінчуючи свої праці харчова конференція Обєднаних Держав, що радила кілька тижнів у верджінському місті Гот Спрінгс, видає низку рапортів. З них для пересічного громадянина найцікавішим треба признати рапорт так званої споживчої комісії, котрий порушує справу консумції, яку він уважає першою журбою кожного уряду в світі, а яка з конечности мусить обходити просто кожного чоловіка й кожну жінку в кожному краю.

Треба це власне сказати з натиском нам у Злучених Державах, бо якраз тут виробилося і поняття, що справа споживання в Америці стоїть краще, ніж деінде в світі, і так гарно, що населеню Злучених Держав нема причини більше цею справою журитися. Власне по цьому загальному переконанню вдаряє звіт споживчої комісії як по просто безосновній вірі, як по забобоні. Адже власне в Злучених Державах при набиранню загально-громадської армії показалося, що повна третина новобранців не є тілесно здібна до військової служби, а головною причиною відкинення були зіпсуті зуби, які є звичайно наслідком злого відживлювання.

Цей загально стверджений факт повинен заставити людей до застанови над справою відживлювання. Звязок між відживлюванням і станом здоровля це така проста справа, що ми про нього можемо забувати, як забувається наприклад про звязок між нашим здоровлям і повітрям, яке ми вдихаємо. Маючи цей звязок постійно на увазі, треба збутися і іншого пересуду, що нібито ми не такі як інші люди, що нібито хибно відживляються інші люди, а не ми. Коли в Америці відкинено задля злого відживлювання як фізичнo нездібних міліони молодих людей, то це чейже повинно послужити осторогою для всякого й всякої з нас, що й наше відживлювання може в чомусь недомагати та що й воно вимагає в чомусь поправи.

В інших краях світа люди часто не відживляються якслід, бо не мають просто чим. Такі випадки є в Америці певно рідші, ніж денебудь інде в світі. В більшости недомагання в відживлюванню походять з несвідомости чи недбальства людей, а такі недомагання можна направити, як тільки люди їх направити захочуть.

"ЗІРНИЧКА РОЗСВІТУ"

Маємо нагоду пригадати старому і новому поколінню, якими шляхами ішло українське національне відродження. А та нагода могла би бути використана і на те, щоби запізнати і американців з природними основами українського руху. Ось тому постараймось по місцевостях відсвяткувати достойно припадаючі на цей час столітні роковини смерти — **Маркіяна Шашкевича.**

Назвав Яків Головацький Шашкевича „зірничною розсвіту". І таким Маркіян був, коли іде про національне пробудження галицьких українців. Його доля, зокрема те, що його „Русалку Дністрову", першу книжку в Галичині, видану народньою мовою, треба було видати аж на Угорщині, та що з неї вратувалось тільки яких сто примірників, бо решту знищила цензура, вказує якнайкраще, які великі перешкоди треба було побороwати тим, що бажали внести в народні українські маси хоч трохи національної свідомости і правдивої освіти. А злиденне життя Маркіяна Щашкевича і його ідейна праця це найкраща відповідь ось тій ворожій українській справі пропаганді, що хотілаб звязувати український рух з якоюсь німецькою, австрійською чи польською піддержкою, чи навіть видумкою. Бо творчість Маркіяна Шашкевича та ті перешкоди, які вона стрічала, свідчать невимовно, що український національний рух мав від самих початків свого відродження великих ідеалістів - народолюбців, щирих демократів.

Ось той рух вдержався і розвинувся з дуже кволих початків тільки тому, що він був ідейний, та що за тими першими зірничками появлялись згодом щораз нові ідеалісти. Ось так і засвітало на українських землях. А вкінці дійшло й до того, що зрушились міліони, яких уже не могла здавити ніяка влада. А потім — зовсім природно — наступило й відродження української державности. Спершу там, де появився Іван Котляревський, батько відродження української літератури, а трохи пізніше й там, де Маркіян Шашкевич перший зачав проповідувати народньою українською мовою.

Ось тими словами хочемо тільки нагадати, що отсе наближається Маркіянове Свято, яке повинно відбитись широким відгомоном по всіх наших громадах, серед усього нашого громадянства. Добре в таких часах як теперішні пригадувати собі, якими то людьми і жертвами підносяться народи. Добре собі це все пригадати, бо наберемо ще більше віри в перемогу ідейних поривів і побажань, коли тільки добре подумаємо, чим був український нарід в часах Маркіяна Шашкевича, зокрема чим він був у Галичині. Як бачимо, зрушила його „зірничка", що несподівано появилась і нагло згасла. Але залишила глибокий слід, за яким пішли маси. Ось тому Маркіян Шашкевич — незабутній.

НЕ ВЕРНУЛИ ЗЗА МОРЯ...

Канадійські газети подають кожного тижня списки українських вояків, що служать в збройних силах і гинуть за Канаду. В новинці про воєнні страти українців, поміщеній в „Українськім Робітнику" з 28. травня, подається, що загинули за морем такі канадійські летуни-сарженти: Петро Шміґельський, Стефан Ахтамійчук, Василь Квасний, Олекса Подольський, Петро Рудик і Дмитро Заліщук.

ПОЛЬСЬКИЙ ПРАПОР НА МАРКАХ.

Департамент пошти оголосив, що з днем 22. червня будуть пущені в рух нові поштові марки, розміром як „спешел делівері", на яких польський прапор становитиме тло для рисунку. Це в память того, що Гітлер напав на Польщу, та що вона була першим краєм, що поставила йому опір. Та по правді — першим була Карпатська Україна.

ЯК ОПИСУЮТЬ ҐЕН. МАЛИНОВСЬКОГО?

В російськім тижневику „Русское Обозрѣніе", що виходить в Шікаго, друкують статтю про совєтських генералів. Про ґен. Малиновського читаємо там таке:

„Чорний, з синіми очима, років 42, той український герой, красунь у своїм мундурі, що приносить честь кравцеви, що його пошив, підбив би серце кожної жінки... Генерал Малиновський — орел. Любить випити, але розуму не тратить. Він відбив Ростів від німців..."

ВЖЕ Й ДИТЯЧИЙ ОРЕЛ НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ НАЦІСТІВ

Німецька окупаційна влада в Голяндії заборонила улюблену забаву голяндських дітей — пускати в повітря паперові орли („смоки").

Бояться німці, що цими невинними дитячими забавками хтось міг би подавати сиґнали аліянтським літакам.

Пускання паперових орлів стало популярне в Гоялндії, бо там постійно дують вітри.

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКЛИЦЮ
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

ВАКАЦІЇ
ХТО ХОЧЕ виїхати на літні вакації, маю відповідні кімнати до винайму на ціле літо, як також принимаю на свої харчі. Є став до купання. Голоситися до: 109-10
Mrs. W. TURSKI,
BOX 84, CHESTERFIELD,
OAKDALE, CONN.
Phone: New London 2-4604

Д-Р С. ЧЕРНОВ
● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крови для подружого свідоцтва.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп. — Екзамінація $2.00.

$150.00 і вище ЦІЛИЙ ПОХОРОН
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646